

6.- Πολιτική θύελλα από την δολοφονίαν Γρηγορίου Λαμπράκη. Ο Πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Καραμανλῆς "ἠθικὸς ἀντουργός", κατὰ δήλωσιν τοῦ Ἀρχηγοῦ Ἀξιωματικῆς Ἀντιπολιτεύσεως ("Ἐνώσεως Κέντρον") Γεωργίου Παπανδρέου· ἀπάντησις Πρωθυπουργοῦ. Πολιτικὸν ἔγκλημα καὶ πολιτικῆς ἀφετηρίας δολοφονία, ἢ μεταξύ των διαφορά.

Μὲ τὴν δολοφονίαν τοῦ Γρηγορίου Λαμπράκη, ἐν ἐνεργείᾳ βουλευτοῦ, εὐλόγως ἐξαπελύθη πολιτικὴ θύελλα. Σύσσωμος ἢ ἀντιπολίτευσις, Ἐνωσις Κέντρον καὶ Ε.Δ.Α., ζητοῦσε τὴν παραίτησιν τῆς κυβερνήσεως Κωνσταντίνου Καραμανλῆ ὡς πολιτικῶς ὑπευθύνου τῆς δολοφονίας καὶ τῶν ἄλλων ἐκτροπῶν, τὰ ὅποια εἶχον κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην (22.5.1963) σημειωθῆ εἰς τὴν Θεσσαλονίκην. Ἡ ὀξύτης ἔφθασεν εἰς τὸ κατακόρυφον τὴν ἐπομένην μὲ τὴν δημοσίαν δήλωσιν τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Ἀξιωματικῆς Ἀντιπολιτεύσεως καὶ τῆς Ἐνώσεως Κέντρον Γεωργίου Παπανδρέου, κατὰ τὴν ὁποίαν " Ἡ Ἐνωσις Κέντρον καταγγέλλει τὸν Ἀρχηγὸν τῆς Ε.Ρ.Ε. Κωνσταντῖνον Καραμανλῆν ὡς ἠθικὸν ἀντουργὸν τῆς δολοφονίας τοῦ βουλευτοῦ Γρηγορίου Λαμπράκη. Ὁ κ. Καραμανλῆς προβαίνει εἰς τὴν ὀργάνωσιν τρομοκρατικῶν ομάδων, διὰ τὰ ἐγκλήματα τῶν ὁποίων βεβαίως καθίσταται ἠθικὸς ἀντουργός". Ἡ μομφὴ προφανῶς ἀνεφέρετο εἰς τὴν πολιτικὴν τοῦ Πρωθυπουργοῦ εὐθύνην διὰ τὰ γεγονότα, καὶ ὄχι τὴν ποινικὴν, - τέτοιαν ἀνοησίαν δὲν θὰ ἐξεστόμιζε ποτὲ ἓνας πολιτικὸς ἡγέτης τῆς παιδείας καὶ τοῦ ἀναστήματος ἐνὸς Γεωργίου Παπανδρέου -, αὐτὸ προέκυπτε

σαφῶς ἀπὸ τὸ δεύτερον σκέλος τῆς δηλώσεως· ἦτο δὲ συνέχεια τῆς ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἀσκουμένης σκληρᾶς ἀντιπολιτεύσεως διὰ τὴν συνεχῶς καταγγελλομένην πολιτείαν τῆς κυβερνήσεως Καραμανλῆ μὲ τὰς ἐκλογὰς τῆς βίας καὶ τῆς νοθείας τοῦ 1961 καὶ τὰ λοιπὰ ἔκτροπα. Ὁ βαλλόμενος Πρωθυπουργὸς ἀπήντησεν ἀμυνόμενος, ἐπίσης δημοσίᾳ, ὅτι ὁ Γεώργιος Παπανδρέου θὰ ἐντρέπεται διὰ τὴν δήλωσίν του αὐτὴν καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν. Διὰ τὴν ἀνταπαντήσῃ ὁ Παπανδρέου, ἐπαναλαμβάνων τὰ ἴδια, ἀλλὰ μὲ ἀνεστραμμένην τὴν σειρὰν τῶν δύο προτάσεων τῆς δηλώσεώς του.

Ἐδῶ πρέπει νὰ διευκρινισθῇ, διὰ τοὺς στερουμένους νομικῆς παιδείας, ὅτι ἄλλο ἔγκλημα πολιτικὸν καὶ ἄλλο δολοφονία ἀφετηρίας πολιτικῆς. Τὸ **πολιτικὸν ἔγκλημα** περιορίζεται κατ'ἀντικείμενον, ἀναφέρεται εἰς αὐτὴν τὴν ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν ὑπόστασιν τοῦ κράτους. Ἡ **δολοφονία** εἰς βάρος οἰουδήποτε, πολιτικοῦ ἢ ἀπλοῦ πολίτου, χαρακτηρίζεται ὡς **πολιτικῆς ἀφετηρίας**, ὅταν γίνεται διὰ λόγους πολιτικούς, ὡς συνέβη μὲ αὐτὴν εἰς βάρος τοῦ Γρηγορίου Λαμπράκη, τῆς ὁποίας οἱ δράσται δὲν εἶχαν διαφορὰς ἢ δοσοληψίας, οὐδὲ κἂν ἐγνώριζον τὸ θῦμα. Καὶ δὲν εἶχον συνείδησιν, ὅτι πλήττουν τὴν ἐσωτερικὴν ὑπόστασιν τοῦ Κράτους, ἀντιθέτως ἐπίστευον, εἶχεν ἐνσταλαχθῆ εἰς αὐτοὺς ἡ πίστις, ὅτι διὰ τοῦ ἐγκλήματός των ὑπηρετοῦν τὸ Κράτος !

7.- Πολιτικὴ εὐθύνη καὶ ποινικὴ εὐθύνη, ἢ μεταξὺ των διαφορὰ. Ἡ ἐπιχειρηθεῖσα εἰς τὴν περίπτωσιν σύγχυσις.

Ἐπίσης, ἄλλο ἢ πολιτικὴ καὶ ἄλλο ἢ ποινικὴ εὐθύνη διὰ μίαν ποινικῶς ἐπίμεμπτον πράξιν. Ἡ πρώτη ἡμπορεῖ νὰ

ύπαρχη και όταν έλλείπει ή δευτέρα, όπως επίσης ή δευτέρα (ποινική ευθύνη) δεν προϋποθέτει την ύπαρξιν τής πρώτης (πολιτικής). Το αυτονόητον αυτό τονίζεται, διότι μερικες φορές συσκοτίζεται ή διαφορα δια λόγους πολιτικής σκοπιμότητας. Όπως συνέβη με τα ιστορούμενα εις την από 14^{ης} Μαρτίου 1995 δημοσίαν διάψευσίν μου, την όποιαν και παραθέτω, μη έχουσαν ανάγκην συμπληρωματικής επεξηγήσεως, κατά γραμμα ως ακόλουθως :

« Τέως Υπουργός ⁽¹²⁾ με έγγραφη ανακοίνωσί του, δημοσιευομένη στον σημερινό τύπο, ισχυρίζεται, ότι εγώ, ως Ανακριτής τής υποθέσεως τής δολοφονίας του βουλευτου τής αριστεράς Γρηγορίου Λαμπράκη και του βαρυτάτου τραυματισμου του επίσης βουλευτου Γεωργίου Τσαρουχά (δολοφονηθέντος και αυτού ακόλουθως υπό αστυνομικών οργάνων επί δικτατορίας), υπό μελών παρακρατικών οργανώσεων κατά δημοσίαν συγκέντρωσιν στη Θεσσαλονίκη την 22^α Μαΐου 1963, αλλά και ο Εισαγγελένς Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης αείμνηστος Στυλιανός Μπούτης έχομεν δ ἤ - θ ε ν αποφανθῆ "ότι δεν υπάρχει πολιτική ευθύνη για την δολοφονία".

» Ο ισχυρισμός είναι παντελώς ψευδής. Ούτε εγώ, ούτε ο αείμνηστος Εισαγγελένς απεφάνθημεν ποτέ περι τῶν πολιτικῶν εὐθυνῶν τής στυγεράς δολοφονίας και τῶν λοιπῶν διαπραχθέντων κατά την έσπέραν εκείνην εγκλημάτων, ούτε βεβαίως εκάναμε ποτέ τέτοιου περιεχομένου δήλωσι. Το πράγμα είναι αὐταπόδεικτο για δύο κυρίως λόγους :

---

(12) Επρόκειτο περι του **Ιωάννου Βαρβιτσιώτη**, Υπουργού κυβερνήσεων και του Κωνσταντίνου Καραμανλή.

» α) Ως δικαστικοί λειτουργοί, ἐγὼ ὡς Ανακριτὴς τῆς ὑποθέσεως καὶ ὁ ἀείμνηστος Στυλιανὸς Μπούτης ὡς συμπράττων Εἰσαγγελεὺς, ἦτο ἀδιανόητο νὰ ἀποφανθοῦμε περὶ πολιτικῶν εὐθυνῶν, κρίσις πὺ θὰ ἐξήρχετο τῶν κατὰ τὸ Σύνταγμα ἀρμοδιοτήτων μας. Ἐμεῖς ἀσχοληθήκαμε ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον μὲ πράγματα τῆς ἰδικῆς μας ἀρμοδιότητος, συγκεκριμένως μὲ τὴν ἀναζήτησι τῶν ποινικῶν εὐθυνῶν, γιὰ τίς ὁποῖες καὶ μόνον ἀποφανθήκαμε. Καὶ ὄντως ποινικὲς εὐθύνες πολιτικῶν προσώπων δὲν προέκυψαν τότε.

» β) Θὰ ἀπετέλει πελωρία ἀ κ ρ ι σ ί α γιὰ ὁποιονδήποτε, κατὰ μείζονα δὲ λόγο γιὰ μᾶς, πὺ ἐζήσαμε τὰ γεγονότα ἐκεῖνα, ἀσχολούμενοι καὶ ὑπηρεσιακῶς μὲ αὐτὰ ἐπὶ μῆνες, νὰ ἀποφανθοῦμε, ὅτι δὲν ὑπῆρξαν δῆθεν πολιτικὲς εὐθύνες γι' αὐτά. Ὅταν τὰ ἐγκλήματα ἔγιναν ἐντὸς πολὺ περιορισμένης ἐκτάσεως, στὴν διασταύρωσι δύο δρόμων, πλάτους τοῦ καθενὸς ὄχι μεγαλυτέρου τῶν δέκα μέτρων, καὶ μὲ τὴν παρουσία ἑκατὸν ὀγδόντα (ναὶ 180 !) ἀστυνομικῶν ὀργάνων, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὁποίων μάλιστα εὐρίσκετο ὀλόκληρος ἢ ἡγεσία τῆς Χωροφυλακῆς Βορείου Ἑλλάδος (Επιθεωρητῆς Χωροφυλακῆς Βορείου Ἑλλάδος, Ἀστυνομικὸς Διευθυντῆς καὶ Ὑποδιευθυντῆς, καὶ Διευθυντῆς Ἀσφαλείας Θεσσαλονίκης, κλπ., κλπ.). Καὶ ὅταν τελικῶς παρεπέμφθησαν, παρὰ τίς γνωστὲς ἀφόρητες περὶ τοῦ ἐναντίου πιέσεις, γιὰ νὰ δικασθοῦν καὶ ἀστυνομικὰ ὄργανα.

» Ἄς προστεθῆ, ὅτι καὶ εἰς τὸ βιβλίον τοῦ τέως Πρωθυπουργοῦ Κυρίου Γεωργίου Ράλλη, Πολιτικὲς ἐκμυστηρεύσεις 1950 – 1989, ἐκδόσεις Προσκήνιο, 1990, τὸ ὁποῖο μάλιστα μόλις προσφάτως ἐδιάβασα, διαλαμβάνεται εἰς τὴν σελίδα 70, ὁ αὐτός, ὡς ἀνωτέρω, ψευδὴς ἰσχυρισμός. Ὅτι δηλαδὴ ἐγὼ καὶ ὁ Εἰσαγγελεὺς Μπούτης εἴχαμε ἀποφανθῆ,

ὅτι “δὲν ὑπάρχει πολιτικὴ εὐθύνη γιὰ τὴν δολοφονία” ! Εἶναι λυπηρὸ τὸ γεγονός, ὅτι ὁ προελθὼν εἰς τὴν “ἱστορικὴ καταγραφή” καὶ ἔχων τὴν “ἐπιμέλεια” τοῦ κειμένου του, ὅπως ἀναγράφεται καὶ εἰς τὸ ἐξώφυλλο τοῦ βιβλίου, Κύριος Παῦλος Πετρίδης, καίτοι Καθηγητὴς Πολιτικῆς Ἱστορίας στὸ Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, δὲν αἰσθάνθηκε τὴν ἀνάγκη, νὰ ἐρωτήσῃ, κατὰ τὶς στοιχειώδεις ἐπιταγὰς τῆς ἐπιστήμης του, τὸν ἀφηγοῦμενον πολιτικόν, πότε καὶ ποῦ ἐκάναμε ἐμεῖς οἱ δικαστικοὶ τὴν παραπάνω δήλωσι, ὅποτε καί, ἐξ ἀδυναμίας τεκμηριωμένης ἀπαντήσεως, θὰ καθίστατο ἀνταπόδεικτος ἢ ἀνυπαρξία τῆς. Ἐθήτευσε λοιπὸν καὶ ὁ ἴδιος μὲ τὴν παράλειψι τοῦ αὐτῆ σὲ ἀντόφωρη ἐπὶ τοῦ προκειμένου παραπληροφόρησι ⁽¹³⁾ ».

(13) Ἀρκετὰ μεταγενεστέρως ὁ ἐν λόγῳ Καθηγητὴς **Παῦλος Πετρίδης**, ἤδη μακαρίτης, ἐξέδωσε βιβλίον, ὑπὸ τὸν τίτλον “*Δολοφονία Λαμπράκη. Ἀνέκδοτα ντοκουμέντα (1963-1966)*” μὲ Πρόλογον Μίκη Θεοδωράκη, Ἀθήνα 1995, ἐκδόσεις Προσκήνιον Ἀγγ. Σιδεράτος. Πρόκειται περὶ συλλογῆς καὶ κατὰ λέξιν καταχωρίσεως κυρίως καταθέσεων ἐνώπιόν μου ὡς Ἀνακριτοῦ μαρτύρων καὶ κατηγορουμένων τῆς ὑποθέσεως, ἐνταλμάτων προφυλακίσεως, πρακτικῶν τῆς δίκης καὶ διαφόρων ἄλλων ἐγγράφων. Ἐπεζήτησε δὲ καὶ μὲ ἐγνώρισεν ἀπὸ κοντά. Εἶχε μεταμεληθῆ διὰ τὴν ἀνωτέρω παράλειψιν του καὶ μοῦ ἐζήτησε συγγνώμην. Ἐγινε δὲ ὕμνητῆς τῆς ἐν γένει πολιτείας μου, καὶ ὡς Δικαστοῦ καὶ ὡς Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, μὲ συγκεκριμένας ἐγκωμιαστικὰς ἐνέργειάς του, τὰς ὁποίας δὲν χρειάζεται νὰ σημειώσω. Ἐπρόκειτο περὶ ἠπίου, ἀγαθοῦ καὶ καλοπροαιρέτου ἀνθρώπου, ὑγιῶν δημοκρατικῶν πεποιθήσεων, εὐχαρίστου εἰς τὴν συντροφιάν. Μὲ λύπην ἐπληροφόρηθην τὸν αἰφνίδιον θάνατόν του, εἰδοποιηθεὶς ἀπὸ γνωρίζοντας τὴν ἀλληλοεκτίμησίν μας, καὶ μετέβην, ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Θεσσαλονίκην, παραστὰς εἰς τὴν κηδεῖαν του.